

ÅRSMELDING

2017-2018

IOGT

- EN ARENA FOR RUSFRIE OG TRYGGE MØTEPLASSER

To år er lenge og to år er kort. Det er på ein måte lite tid for å starte nye prosessar, prosjekt og initiativ, samstundes som det er utruleg mykje som kan skje og utviklast i perioden. Denne meldinga gir eit innblikk i kva me har gjort og fått til i løpet av dei to seiste åra. Eg meiner me har både fått tenkt store linjer samstundes med meir og ny aktivitet i organisasjonen.

Inkluderer flere

IOGT i Norge er ein stor og god arena for rusfrie og trygge møtestader. I løpet av perioden har me utvikla arbeidet vårt og inkludert fleire i å ta del i dette. 'Sammen' er ein aktivitet me har holdt på med lenge som er ein viktig møteplass for dei som trenger ekstra støtte. I perioden har me fått ein stor ny aktivitet knytt til ANTA-kurs (alkohol, narkotika, tablettar og andre avhengigheter) og støttegrupper som heiter 'Support'n'. Mange plassar skjer både ANTA-kurs og Support'n

i tilknytning til IOGT hus og aktiviteter – og fyller aktivitet i hus som søker etter rusfrie og gode møtestader, slik IOGT hus og lokalgrupper har gjort frå starten av og framleis gjer. Ein annan viktig møteplass er Enestående Familier, der foreldre som ofte er aleine med born får moglegheit til å gjere aktiviteter saman med andre i same situasjon. Både er dette ein fast og viktig møteplass i lokal-samfunn, men også gir det spesielle ved å kunne dra på skitur, fornøynelsesparkar og anna. Ein tredje møteplass er Åsane Folkehøgskole. Den er viktig for dei elevane som har livet sitt her eitt år, og det er viktig for oss som organisasjon å ha denne fysiske møteplassen – enten til inspirasjonskonferanse eller Landsmøtet. Og så har me sjølvaste Møteplassen – utruleg viktig møteplass for ungdom som slit i Kopervik.

Samarbeid med "familien"

I perioden har me hatt to felles styremøter med styrene i FORUT, Juba og Juvente. Det er viktig for oss å vere nær dei tre andre organisasjonane i familien. Tema for begge desse fellesmøta har vore kompetanseheving og kunnskap på narkotikapolitik, både nasjonal og internasjonalt. Desse samlingane har bidratt til at me har blitt meir synlige i narkotikadebatten, både på lokalt, nasjonalt og internasjonalt nivå. Lokalt har me fått ei stor produksjon og spreining av leserinnlegg, nasjonalt har me vore ein del av mediabiletet og deltatt i høyringar i arbeidet til Rusreformutvalget.

Internasjonalt har me deltatt på FN sitt nasjonale møte og presentert Sterk&Klar som døme på god forebygging.

Stemme i debatten

Sentralstyret har i perioden gjort ein god innsats for å utvikle ein strategi for medlemsengasjement. Prosessen har vore viktig med diskusjonar, medlemsundersøking, høyring og arbeidsgruppe for å definere korleis me ynskjer å jobbe. Dette arbeidet har gitt fleire viktige handlingspunkt i forslaget til ny Arbeidsplan. Me har stort potensiale å hente i organisasjonen og Inspirasjonskonferansen 2018 var eit godt døme på dette, der eit mangfald av det me er deltak og saman bidrog til ein viktig utvikling.

IOGT er ein aktiv ruspolitisk organisasjon. IOGT er ei stemme i debattar rundt om i heile Noreg, og eg er stolt over at me har eit leserinnlegg ein eller annan plass i Noreg kvar andre dag. Og eg er stolt over at IOGT er ein viktig aktør i Actis-paraplyen der me bidrar med aktivitet og stemmer på alle plan i alle delar av Noreg. Særskilt viktig i eit valgår!

Me kan alltid bli betre, men denne meldinga er for å sjå alt me har fått til og gjort. Me bør vere stolte over dette – det er berre to år!

Nils Johan Svalastog Garnes
Leder, IOGT i Norge

STYRET: På landsmøtet i Bergen 2017 ble Nils Johan Svalastog Garnes valgt til leder for IOGT. Til nestleder ble Pål Christian Roland valgt. Styremedlemmer: Trond Aasland, Elisabeth Fjørtoft, Eivind Jahren, Sofia Gram-Hallbert og Ørnulf Torbjørnsen. Varamedlemmer: Per Arne Lillebø (ikke på bildet) og Hanne Gade Ringdal. Mirjeta Emini har vært ansattrepresentant i styret. I tillegg har Juvente utpekt Morti Kvisvik og Juba's Gjertrud Fludal som sine representanter i styret.

ANSATTE: Noen av de ansatte samlet på sentralkontoret. Stående: Ruben Bellefine (administrasjonssekretær), Nina Hilton Mæhlum (miljøarbeider), Trude Sletteberg (prosjektleder Enestående familier), Mona Svartås (miljøarbeider), Houda Zammali (økonomileder), Mari-Marthe Apenæs (regionkonsulent Øst-Norge), David Aguim (prosjektleder Intro), Jan Tore Evensen (seniorrådgiver). Sittende: Mirjeta Emini (prosjektleder, Sterk&Klar), Malin Lenita Vik (politisk rådgiver), Hanne Cecilie Widnes (generalsekretær), Anne Louise Skoland (sosialsjef).

IOGT hadde i 2017, 2659 betalende medlemmer, og i 2018, 2579, en nedgang på 83.

Vervingen tok seg litt opp i 2018. 307 nye medlemmer mot 288 i 2017.

Antallet medspillere var 343 i 2017 og 305 i 2018.

Rapporterende avdelinger/områder var 64 i 2018 og 58 i 2017. (Det betyr ikke at det har blitt flere avdelinger, men at flere har levert årsmelding.) Avdelingene hadde nærmere 500 medlemsmøter med ulikt innhold som politiske arrangement, kulturkvelder og sosiale møter.

PERIODEN I TALL

I 2017-2018 HAR VI GJENNOMFØRT:

- 164 foreldretreff i Sterk&Klar om foreldrerollen i rusforebygging og psykisk helse
- 12 større forebyggingskonferanser/fagdager for lokalpolitikere, ansatte i kommunene og andre frivillige organisasjoner.
- 2 ruspolitiske debatter, i Oslo og Bergen, i tilknytning til stortingsvalget.
- 63 Intro-møter for innvandrere for å bedre kunnskapen om norsk alkoholkultur og -lovverk.
- Kontakt og møter med lokalpolitikere i flere kommuner, og vi har sendt nesten 250 leserbrev/kronikker, stort sett i lokal- og regionalaviser.
- Gjennomført 5 møter om besteforeldres rolle som forebyggere.
- Hvit jul-kampanjen med 224 stands og 30 060 underskrifter i løpet av de to årene på at man feirer julehelgen alkoholfritt når man er sammen med barn. I tillegg har det vært flere stands i tilknytning til Fyll ferien-kampanjen om sommeren.
- 904 ulike aktiviteter i Enestående familier, alt fra skisøndager, kinoturer, besøk på sjokoladefabrikk, besøk i ulike klatreparker, hundekjøring, påskeegg-jakt og glassblåsing.
- 110 deltakere under inspirasjonskonferansen på Åsane.

- Aktivitet på 5 Sammen-sentra med 45 000 besøkende i året og rundt 800 unike brukere.
- Hatt 76 ungdommer under oppfølging av Møteplassen i Kopervik.
- Gjennomført 8 ANTA-kurs for mennesker med en avhengighetsproblematikk med 140 deltakere. Support-grupper er i gang på flere steder.

POSITIV TREND I STERK&KLAR

- Sterk&Klar er inne i en positiv trend, sier prosjektleder Mirjeta Emini.
- Det er stadig nye skoler som tar kontakt og ønsker mer informasjon om programmet.

Samtidig er det en utfordring å komme inn på skoler med et treårig engasjement, og vi merker konkurransen både med andre prosjekter og tiltak som de enkelte skolene selv setter i gang.

Fornyte foredragene

De siste to årene har vi oppdatert og fornyet de fire foredragene som er en del av programmet. På 8. trinn har vi et treff på høsten som heter "Forelderollen og foreldrenes betydning" og et treff på våren som heter "Rusforebygging, alkohol, cannabis og debut". I disse foredragene legger vi grunnlaget for en felles forståelse av den viktige rollen foreldre har og viktigheten av å benytte seg av muligheten til å påvirke. Ikke bare egne barn, men også barnas venner. Tredje treff på 9. trinn heter "Psykisk helse, gaming og sosiale medier." Dette er et tema som opptar mange, og det er stor interesse for å både lære mer om det, men også snakke om det med andre foreldre. Siste treff på 10. trinn heter "Overgangen fra ungdomsskolen til videregående". Vi vet at alkoholbruken blant ungdom gjør et hopp i et de er over på 1. vgs.

Sterkere fokus på cannabis

- Vi har også satt et sterkere fokus på cannabis, særlig i det siste foredraget, forteller Emini. - Det er noe som foreldrene er svært interessert i, samtidig som kunnskapen ofte kan være lav. Vi vet at kunnskap om skadevirkninger ved bruk av rusmidler, foreldres tydelige holdninger til disse og en god relasjon mellom foreldre og barn har en forebyggende effekt. Her samarbeider vi

med Actis som har laget som sammen med oss har laget et infohefte om cannabis som foreldrene tar med seg.

Fagkonferanse

Sterk&Klar gjennomfører også hvert år en åpen fagkonferanse. De siste par årene har blant annet mobbeombud i Oslo, Kjerstin Owren snakket om mobbing og involvering, førsteammenuensis Petter Bae Brandtzæg har fortalt om hvordan ungdommer i dag bruker sosiale medier, Jan Bøhler, arbeiderpartipolitiker i Oslo, har innledet om gjengproblematikk i byen og Frode Kyvåg har utfordret deltakerne til "Hvordan motivere hverandre til en bedre hverdag."

Programmet har ni formidlere holder foreldretreffene rundt om i landet, men har behov for å lære opp flere for å dekke opp etterspørselen som kommer.

Sterk&Klar sender også ut et hefte med informasjon og gode råd til foreldre, basert på innholdet i våre foreldretreff.

Tilsammen var Sterk&Klar inne på 26 skoler i 2018, og har hatt til sammen ca. 2000 deltakere på møtene. Dette var to skoler færre enn i 2017, men med nye skoler i starten av 2019 er vi oppe i 30 skoler totalt. Vi har vært i kontakt litt over 5000 foreldre og foresatte.

459 ungdommer i 2017 og 431 i 2018 har underskrevet ungdomskontrakten om en rusfri ungdomstid.

"Vi har fått gode tilbakemeldinger på Sterk&Klar sine foreldremøter både fra lærere og foreldre. Dette skyldes først og fremst at representantene fra Sterk&Klar tilpasser foredragene sine, slik at de treffer foreldregruppen. I tillegg viser de solid faglig forankring og god formidlingsevne. Diskusjonene i foreldregruppa i etterkant av foredragene har vært en kjærkommen arena til å diskutere vanskelige tema som opptar tenåringsforeldre, og har forhåpentligvis styrket foreldrenettverket. Vi kommer derfor til å tilby Sterk&Klars opplegg også til fremtidige foreldregrupper."

Karen Wasa-Schrader,
undervisningsinspektør,
Nordseter skole

Når ungdommer på Karmøy

Møteplassen har økt kapasiteten. I løpet av 2017 og 2018 har de fulgt opp 74 ungdommer i tillegg til 35 ungdommer i Ung Zone.

De ansatte på Møteplassen. Fra v. Josefine Halvorsen, Thomas Aanerud, Anne Therese Buer og Ida Husby (Foto: Karmøynytt)

Ensomhet og psykiske utfordringer

Årsakene til at ungdommer ønsker hjelpe fra Møteplassen er ofte ensomhet og psykiske utfordringer, forteller leder Anne Therese Buer. Hun startet på Møteplassen høsten 2013. – Mange sliter med angst og lettere depresjon og har vansker med å tilpasse seg skole og arbeidssituasjoner eller skape relasjoner til jevnaldrende. Flere har opplevd omsorgssvikt og traumer i barndom og oppvekst. Felles for mange er at de har et dårlig fungerende sosialt nettverk rundt seg, og trenger ekstra mye hjelp, veiledning og oppfølging over lang tid.

Vi møter ungdommer som har hatt foreldre som sliter med rus og psykiatri, har blitt utsatt for seksuelle overgrep, vold og mishandling med mere.

Trygt å ha et "ankerfeste"

Flere av ungdommene har gått på Møteplassen over flere år, mens andre har hatt oppfølging over noen måned-

er. – Mange har uttrykt at det er trygt å ha et "ankerfeste" på Møteplassen, sier Buer. – Mange har opplevd å måtte forholde seg til mange ulike saksbehandlere tidligere. På Møteplassen er det ingen "sak som må avsluttes", og det føles forutsigbart og trygt.

Den enkelte ungdommen blir fulgt opp individuelt gjennom samtaler og tiltak når det gjelder skole, jobb, fritid, livet som helhet. Det kan handle om å være med på reiser eller på aktiviteter som kajakk, bueskyting, ridning, minigolf, klatring, bowling, matlaging og mye mer. – Vi ansatte er og tilgjengelig på telefon på kveldstid og i helger, forteller Buer. – Dette er ingen beredskapsvakt, men en mulighet for ungdommene til å sende oss en sms eller ringe hvis noe vanskelig skulle skje og de trenger noen å snakke med.

Hjelper med å finne jobb

Ungdommene som kommer til Møte-

plassen er blitt henvist fra instanser som barnevernet, politi, skolene på Karmøy NAV eller helsesøster. Noen ganger kommer også ungdommene selv. – I samarbeid med skoler, oppfølgingstjenesten og NAV hjelper vi også noen av ungdommene med å finne egnede praksisplasser eller deltidsjobber. Da følger vi også ungdommene til arbeidsplassen, og er til stede i møter med NAV og arbeidsgiver for å trygge ungdommene i å ta steget ut i arbeidslivet.

Ung Zone

I 2017 startet Møteplassen også opp et spesielt arbeid mot litt yngre ungdommer i alderen 13-19 år. Rundt 35 ungdommer deltok her i 2018, og de jobber med grupper på en ungdomsskole og en videregående skole på Karmøy. Flere av ungdommene har en svært liten vennekrets, og noen har blitt godt kjent med hverandre på Ung Zone og utviklet et vennskap. – Vi har fått gode tilbakemeldinger fra foresatte som forteller hvor viktig dette har vært for deres ungdommer, forteller Buer. I tillegg melder både skole og foresatte om at noen av elevene har fått større motivasjon for skolearbeidet etter å ha opplevd mestring på ulike nivåer på Ung Zone. Noen har også startet på fritidsaktiviteter på egen hånd.

Det er ikke alle resultater som er målbare i arbeidet med ungdom på Møteplassen. Men vi vet at mange har uttrykt det trygt og forutsigbart å være tilknyttet et hjelpetiltak hvor de kan møte etter behov, noen over flere måneder og år, og hvor de får bygge tillit til trygge, voksne over tid. Flere av ungdommene har svært få nære voksenrelasjoner annet enn de ansatte på Møteplassen.

Rekordmange tok en Hvit jul

16 585 skrev under på at de ikke kom til å drikke når de er sammen med barn i julen. Det er det høyeste antallet kampanjen har oppnådd.

Hvit jul-kampanjen vår vokser. Antallet som skriver under på at de ikke vil drikke alkohol når de er sammen med barn i julehelgen øker for hvert år, og i år slo vi 2017 solid, med godt over 3000 underskrifter mer. Til slutt stoppet tallet på 16 585. Prosjektleder Mari-Marthe Katt-Uggle er strålende fornøyd med resultatet. – Vi har i år gjort en ekstra innsats for å få med oss flere og nye frivillige, forteller hun. – Gjennom annonsering på frivillig.no er det mange som har villet være med oss både på stand og sosiale medier.

Ville gjøre en forskjell

Morten Helgeland fra Kristiansand er en av de nye frivillige som sto på stand i år. Til sammen rakk han syv stands i Kristiansand. – Det har vært kjempegreitt å stå på stand. Jeg møter mange forskjellige og trivelige mennesker, forteller han. – Jeg meldte meg frivillig for å gjøre en forskjell, sånn at noen barn slipper å oppleve det jeg opplevde som liten, med en far som ikke var til stede på grunn av alkohol. Tilbakemeldingen fra de han har møtt på stand har stort sett bare vært positiv. – Noen få negative, men kun ytterst få mener at det er bare bra at barn lærer at voksne koser seg med alkohol, noe som jeg mener ikke er nødvendig i det hele tatt, spesielt i jula som er barnas høytid. De fleste skriver under uten å spørre etter mer informasjon.

Kampanjen blir mer kjent

I 2017 landet vi på 12 914 underskrifter, så årets resultat er en god økning. – Det er nok flere grunner til det, mener Mari-Marthe. – Satsningen på frivillige er en av grunnene, men det kan godt hende at kampanjen også begynner å bli mer kjent. Våre faste standsansvarlige melder inn at de har møtt flere på stand som forteller at de har underskrevet flere år på rad, og venter på oss når vi kommer.

- Vi går også ut til barnehager og andre arbeidsplasser med en pakke som de kan bruke der. Da får de plakater de kan henge opp og reflekser til barna eller til de andre ansatte. Også her har vi sett en økende interesse, og dette er nok noe vi skal satse enda mer på i 2019.

God måte å presentere IOGT på

De frivillige på stand har vært både medlemmer og ikke-medlemmer, og Mari-Marthe mener at dette er en god måte å introdusere folk for IOGT sitt arbeid på. – Dette er en kampanje som alle kan engasjere seg i, og hvor det er mange som er enige med oss. Vi kan selvsagt ikke nå alle, men vi snakker med mange ute på stand, og dette er en viktig del av kampanjen uavhengig av om det blir en underskrift ut av det eller ikke.

Hvit jul

Hvit jul er en kampanje som drives av IOGT, Juvente og Juba. Målet er at voksne når de er sammen med barn i jula ikke skal bruke alkohol.

I 2018 skrev 16 585 under på dette, og vi stod på 125 stands rundt om i landet, fra Agder til Finnmark. I 2017 skrev 12 914 under, og vi stod på 85 stands.

7234 av underskriftene kom inn via nettsiden hvitjul.no. Vi har hatt mange frivillige i sosiale medier, som har vært flinke til å like og dele alt vi la ut på Hvit jul-siden på Facebook og på Instagram i hele desember. Hver dag i desember har i snitt 18 600 ulike mennesker sett vårt innhold på Facebook. Og vi regner med å ha nådd nesten 400 000 ulike mennesker totalt i sosiale medier. Vi har bl.a presentert et nytt forbilde for kampanjen hver dag. Dette har vært kjente og mindre kjente personer, både fra politikken og kulturlivet som forteller at de har underskrevet, og oppfordrer alle til å ta en hvit jul sammen med barna. Det er selvsagt ikke alle som har sagt ja når vi har spurt dem, men vi er godt fornøyd med de som har støttet oss.

Forbilder fra hele det politiske spekteret.

Blant de som har underskrevet er Fremskrittspartiets helsepolitiske talskvinne på Stortinget Åshild Bruun-Gundersen, stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet, Else Bjørnebekk-Waagen og helsepolitisk talskvinne Kjersti Toppe fra Senterpartiet. Det samme har Karin Andersen fra SV gjort og lederne i ungdomspartiene AUF, Rød ungdom, Sosialistisk ungdom, Krfu og Senterungdommen.

Foruten politikere har flere kulturpersonligheter og opinionsdannere underskrevet, som skuespilleren Julie Vinge, bloggerne Kristina Kihlman (konatil) og Gunnar Tjomlid og Direktør for kommunikasjon og samfunnsansvar i Vinmonopolet, Halvor Bing Lorentzen.

- Nå kribler det av sommerfugler i tusenvis av barnemager, og minner for livet er i ferd med å skapes. Alt du som voksen trenger å gjøre er å være den beste versjonen av deg selv. For et barn vil det alltid innebære at du er edru, sier Håvard Paulsen, tidligere programleder i NRK Super. Mens styreleder i Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner, Rode Margrete Hegstad er opptatt av at en hvit jul betyr at vi setter barna først, og gir dem en trygg og alkoholfri ramme rundt julefeiringen. - Mange barn gruer seg til jul fordi de opplever at voksne rundt seg drikker for mye, og jeg drømmer derfor om en hvit jul med snø, julestemning og barna i sentrum - uten alkohol.

Stor økning i aktivitet

- Det har vært en formidabel økning i antall aktiviteter i 2018, forteller en godt fornøyd Trude Sletteberg, prosjektleder i Enestående familier.

Hele 521 aktiviteter kunne gruppene i Enestående familier rapportere om i fjor. Det betyr at antallet deltakere også øker, rundt 3000 voksne og barn har vært med på en eller flere aktiviteter i fjor.

Dyktige frivillige ledere

Sletteberg er rask til å gi mye av æren til de frivillige lederne rundt om i landet. - Vi har nærmere 80 av dem. Hvert år gjennomfører vi lederkurs og har en nasjonal ledersamling. Noen var også med på inspirasjonskonferansen sammen med andre LOGT-medlemmer og frivillige. - Som alltid i et slikt tilbud er det en viss gjennomstrømming, forteller hun, og vi må hele tiden passe på å rekruttere inn friske krefter som kan ta over stafettpinnen når noen gir seg.

Mange ulike aktiviteter

Aktivitetene er mange og forskjellige. Fuglekassesnekring, rideskoledag, familieyoga, sykkelturner, dressintur på Flekkefjord-

banen, hodelykttur i Sørmarka, juletrehogster, selvforsvarskurs og nattvandring på akvariet i Bergen. I tillegg blir det arrangert en rekke helgeturer og ferieopphold. I 2018 ble det for eksempel gjennomført flere turer til Dyreparken i Kristiansand med overnatting på Sjøstrand, Juvente sitt leirsted utenfor byen og sommerferieopphold for flere grupper på Gon camping utenfor Larvik. Det ble også avholdt en sommerleir på Åsane. - Vi arrangerer også en rekke familiefester på viktige høytidsdager som 17. mai, halloween, nyttårsfester februar-karneval, forteller hun. - Alle aktivitetene er selvsagt alkoholfrie, og dette oppleves som veldig positivt.

I 2018 var det 10 år siden vi startet opp med slike aktiviteter. Trude har vært prosjektleder helt fra starten.

FOTO: VIGID LOBACH

Dette har deltakerne våre fortalt oss om hva det betyr for dem å være med på aktiviteter i IOGTs Enestående familier:

Jeg har satt meg inn i historien til IOGT etter at jeg var på mitt første enestående arrangement, og har tenkt litt. At arrangementene er alkoholfrie er en forutsetning for at vi deltar.

(deltaker på en av våre aktiviteter i Sør-Rogaland)

Betyr enormt mye, da økonomien ikke er enig med alt jeg vil gjøre med barna mine. Så dette er bare supert! Takk.

(deltaker på Lekelandstur med Drammensgruppa)

Det er hyggelig for både barna og meg som voksen. Får litt voksenkontakt og barn får leke med jevn gamle barn. Er veldig glad for å ha funnet enestående familier.

(deltaker på Haugesundsgruppas familiejulebord)

Kan ikke noe annet enn å skryte av denne gruppen og lederne:) Fantastiske mennesker. Det betyr veldig mye for meg og barna å få være med på aktiviteter. Barna ELSKER Enestående familier.

(deltaker på Kongsberggruppas teaterturné i november)

Jeg og datteren min har ikke annen familie, og det betyr mye å ha et tilbud om sosiale aktiviteter som kan føles som et alternativ til tid andre familier tilbringer sammen. Nyttårsfeiring er et veldig godt eksempel.

(deltaker på Asker- og Røykengruppas juleverksted)

Uten Enestående familier hadde vi ikke hatt mulighet til å delta på så mye hyggelig, dessuten er det en fin plass å bli kjent med andre og nabolaget.

(deltaker på Skiensgruppas teaterturné i oktober)

JOBBER MED DET SOM LIGGER BAK RUSEN

**En ny aktivitet i 2018 for IOGT har vært ANTA-kursene.
Men kursene har en lengre historie bak seg.**

Rita Nilsen har utviklet og holdt ANTA-kurs i Oslo i over 20 år. Nå jobber hun i IOGT for å gi et tilbud til mennesker med en avhengighetsproblematikk også i resten av landet. Fra oktober 2018 og til april i år har hun holdt kurs i Haugesund, Grimstad, Sandefjord, Oslo, Tromsø og Bergen. Sammen med erfaringskonsulent i IOGT, Jørn Hansen, har hun også vært inne på Sandeid fengsel og Haugesund fengsel. 140 deltakere har det blitt på seks måneder, og flere steder i landet står for tur. Før sommeren skal det holdes kurs i Sarpsborg og Lillestrøm, og i løpet av sommeren blir det også kurs på Ila fengsel.

Skal hjelpe til selvstendighet

- ANTA står for Alkohol, Narkotika, Tabletter og andre Avhengigheter, forteller Rita. - Kurset har til formål å hjelpe deltakerne til selvstendighet og personlig ansvar. Det jeg har erfart igjennom snart 20 år er at mange klarer seg bedre i lengre perioder av gangen, og for hver periode med avhold får de jobbet mer

med det som ligger av bakenforliggende årsaker. Mange har klart å slutte helt med rus, og kommer seg ut i utdanning eller jobb. Ikke minst blir de bedre i stand til å forebygge tilbakefall. Vi ser også på årsaken til hvorfor de engang i fortiden begynte å misbruke alkohol, narkotika og medikamenter.

Driver supportgrupper

For å delta på kursene må du ha en avhengighet i bunn og et misbruk av ulike ting som har tatt overhånd over livet. - De fleste deltakerne er mellom 20 og 40 år, forteller Nilsen, og har hatt mange forsøk bak seg i både døgntilbeholdning, poliklinisk og fengsel. De har som regel mistet nesten alt. De fleste er blandingsmisbrukere, og hadde en veldig tidlig rusdebut. Kursene varer som regel en uke, men det finnes også 5 ukers kurs. I fengsler eller på institusjoner varer de fire dager. Etter kurset driver kursdeltakerne selv en Supportgruppe som det også er laget et opplegg for. I denne går man så lenge det er behov.

Flere slike grupper er alt i gang rundt om i landet.

Holder kursene i IOGT-hus

I samarbeidet med IOGT har det vært viktig å forsøke å knytte sammen de ulike aktivitetene som IOGT har. - Rusavhengige har behov for å være noe annet enn rusavhengige, sier Rita Nilsen. - Derfor er det positivt at IOGT har tilbud som er rusfrie og som alle kan være med på uavhengig av hvilken bakgrunn de har. Flere av deltakerne i Anta-kursene har også blitt medlemmer og deltatt på politiske seminarer og kampanjer rundt om i landet. Kursene holdes også gjerne i IOGT-hus for med en gang å skape identitet til organisasjonen og arbeidet som drives.

Målsetningen er etter hvert å utdanne flere som kan være kursledere i ANTA og gjøre dette til et landsomfattende opplegg.

Nytt og spennende

Fredrik Sætre har de siste månedene sett noe nytt og spennende i IOGT-huset i Haugesund. IOGT har alltid hatt mye god aktivitet i byen, men med to ANTA-kurs den siste tiden er det blitt enda mer liv i huset.

- Det er møter i Support-gruppene to ganger i uken, forteller Fredrik.

- Mange har blitt medlemmer i IOGT. Noen er med oss på medlemsmøtene, og på den månedlige middagen som vi har i huset. At flere kan finne et godt miljø her i IOGT er veldig inspirerende. Både Sammen-senteret og disse kursene har betydd mye for brukerne.

- Mål å gi motivasjon til å komme ut av rustilværelsen

Sammen-prosjektet har blitt et av våre eldste prosjekter etter at det første senteret ble åpnet i Haugesund i 2001. Etter det har det blitt aktivitetssentra for rusavhengige i Kristiansand, Sandefjord, Porsgrunn, Grimstad og Bergen.

Med fra starten

Prosjektleder Olaf Lande har vært med fra starten. Nå jobber han mye i Kristiansand og Grimstad med oppsøkende virksomhet i byen. For noen år siden startet vi opp med et helse- og velværeprogram på alle sentrene, forteller han. – Det er et mål å ha avtale om hårpleie, fotpleie, sykepleie. Og for eksempel akupunktur ved alle sentrene. Vi tror at dette i tillegg til et godt kosthold, vil kunne tilføre økt selvfølelse og vil kunne anspore til å endre sin egen situasjon.

Alle steder har vi et nært samarbeid med kommunen. I Sandefjord er senteret samlokalisert med kommunens sosialmedisinske senter sammen med kommunens rusteam og psykiatritjeneste. IOGT har et hovedansvar for å jobbe med de frivillige på senteret som hadde 26 frivillige medarbeidere engasjert i 2018.

Tekster om håp

På IOGTs T3-senter i Haugesund jobber

Eigil og Jostein. De har selv en mangeårig rusbakgrunn, og har nå funnet sammen i duoen A-Men som allerede har hatt mange fremføringer, og gjerne spiller opp også for gjester på senteret. Mye av tekstene handler om livet de har levd og erfaringene de har gjort seg, men også om håp og tro på at det finnes et liv utenfor rusen. I gjennomsnitt er det 55 brukere som besøker senteret hver dag. Årlig er det rundt 300 av Haugesunds rusmisbrukere som finner veien til senteret i Haraldsgaten.

Flere av de frivillige har brukererfaring

Mange av de frivillige på våre sentra har selv brukererfaring. – Her har vi et på prinsipp om at alle er viktige og kan bidra med hva de kan, sier daglig leder Sissel Østrem på Laksevåg i Bergen. – Mange har faste oppgaver, som å hjelpe til på kjøkkenet, i hagen eller andre steder hvor det trengs hjelp. Det er alltid noe å drive med her, og for brukerne, men også for de frivillige betyr det samfunnsdeltakelse. Senteret har en

Frivillige og ledere ved Sammen-sentrene

rekke ulike tilbud som tilbud om fiske- turer, tegning/maling, vedlikehold og stell av hage, mulighet til å delta i musikk- aktivitet og kulturelle aktiviteter som teater og kino. Gjennomsnittlig besøk har økt fra 75 per måned fra starten i 2013 til rundt 600 i måneden i 2018.

Målet å gi motivasjon

Sosialsjef i IOGT, Anne Louise Skoland, er opptatt av at målet med virksomheten hele tiden er å gi motivasjon for å komme ut av rustilværelsen. – Tilbudene på senteret er lavterskel, og vi setter ingen krav til de som kommer. Men vi er opptatt av gode samtaler og å utvikle et godt rehabiliteringstilbud som kan være med på å støtte opp om de som vil endre sin egesituasjon. I 2018 har vi økt satsning på aktivitetstiltak som bygger fysisk og psykisk helse, forteller hun. I tillegg har vi startet opp flere steder med Anta-kurs som også er et tilbud til brukere som har vært på våre sentra.

Den økte aktiviteten har også gjort at andre har fått øynene opp for det rusfrie miljøet i huset. AA har flyttet sine møter hit, og kommer til å ha en åpen kafé på lørdager.

Selv fylte Fredrik 84 år for noen dager siden, og selv om han har en aktivitet over gjennomsnittet sier han selv at det er begrenset hva han kan være med på. Han mener at det er viktig at

"gamle" IOGT-ere også er med å synes, bli kjent med nye medlemmer og hjelpere til der det trengs.

– En del av de nye melder seg inn på nettet, sier han, og da sørger vi for å ta kontakt med dem og invitere dem til det neste møtet. Det er mye opp til oss hvordan vi skal få det nye og det gamle til å trekke sammen.

Han gir også mye av æren til Jørn Hansen, som er erfaringskonsulent i området. – Måten han og Rita Nilsen har kommet inn på fengslene her i området med sine opplegg - på Sandeid og i Haugesund fengsel - er også med på å sette IOGT på kartet på en flott måte, avslutter han.

GODE OG VIKTIGE SAMTALER MED LOKALPOLITIKERE

Gjennom Trygge lokalsamfunn har IOGT møtt politikere over hele landet.

- Det er viktig å møte lokalpolitikerne, sier politiske rådgiver i IOGT, Malin Lenita Vik. Hun overtok jobben etter Roald Heggernes i 2018. - Møtene handler om å påvirke politikere, men like mye blir det en form for opplæring, forteller hun. - Det er positivt når jeg drar fra et sted med en følelse av at man har hatt gode og viktige samtaler, at politikere jeg møter mener det vi kommer for å formidle har noe for seg, og noe de er interessert i og opptatt av.

Bygger allianser

I løpet av 2018 har hun og andre IOGTere møtt politikere i 18 kommuner. Dette kommer i tillegg til de 9 lokale forebyggingskonferansene IOGT holdt i 2017. Målgruppene for fagdagene har vært lokalpolitikere og andre nøkkelpersoner i lokalmiljøet, som foreldre, lærere, fagfolk, politi, helsesøster og andre frivillige organisasjoner. Å bygge allianser med andre som er enige med oss har vært en prioritert oppgave slik at det ikke bare er oss som er med på å bygge opinion.

Alkoholpolitikk er folkehelsepolitikk

- IOGTs budskap er at alkoholpolitikk også er folkehelsepolitikk, og at vi må ha en solidarisk ruspolitikk, sier Vik. - Jeg tar ofte utgangspunkt i folkehelsestatistikk og Ungdata-tall fra de områdene jeg besøker. Temaene kan være litt forskjellig fra sted til sted avhengig om blant annet om det er byer eller. Mer ute på bygda. Barn og unges oppvekstvilkår er alltid med. Andre steder er det skjenketidens om blir det mest sentrale.

Opplæring

IOGT har også hatt årlige opplæringer for lokale talspersoner. I 2018 ble den holdt samtidig som vår inspirasjonskonferanse på Åsane med blant annet foredrag av forsker ved universitet i Oslo, Willy Pedersen og stortingsrepresentant for Senterpartiet, Kjersti Toppe. Tilsammen har vi hatt rundt 50 personer på kurs i løpet av de to årene. Disse bruker vi nå i arbeidet frem mot valgkampen i 2019.

Politikere kvier seg

Malin mener at mange ønsker å gjøre noe, samtidig som dette er spørsmål som en god del politikere kvier seg litt for å ta tak i. - Det skal noe til for å fronte en restriktiv politikk, selv om de fleste undersøkelser viser at det er god støtte for det i befolkningen, mener hun. Derfor blir det også viktig å få frem den støtten som finnes for en solidarisk politikk.

I vårt politiske arbeid gjennomfører vi også flere opinionsundersøkelser. Slike undersøkelser er en svært god måte å få satt fokus på noen av utfordringene kommunene har, og bidrar til å økt interesse i møtene vi har med lokalpolitikere. Slik setter vi agenda.

Fyll parken

Vårt arbeid med fokus på drikking på offentlig plass resulterte 2018 i rapporten "Fyll parken" og kampanjen "Fyll ferien". Etter mye fyll og uro etter Holmenkolldagene i 2018 gjennomførte vi en undersøkelse. Om hva folk mener om dagens lovgivning. 62 prosent av de spurte svarte at de var ganske enige eller helt enige i forbudet mot drikking på offentlig plass. 1 av 2 ønsket også at forbudet ble håndhevet bedre. Loven har også en viktig forebyggende effekt. 63 prosent av unge voksne (under 40 år) oppgir at forbudet har ført til at har. Begrenset sitt alkoholbruk på offentlig plass. Vår kontakt med politikere i forbindelse med kampanjen bekreftet at det er et politisk flertall for å ta vare på forbudet. Samtidig er det et press på loverket.

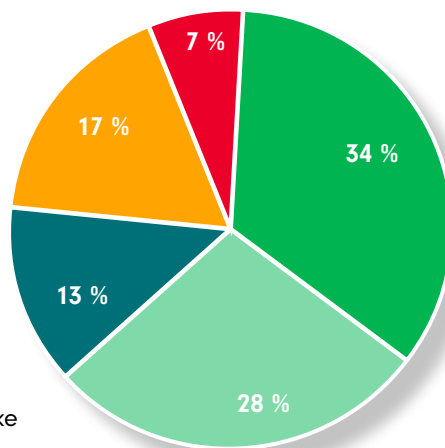

62 % STØTTER DAGENS LOVERK

I følge alkoholloven er det forbudt å drikke alkohol på gate, torg, vei, i park eller på annen offentlig plass som ute i skiløypene og på stranda, med mindre det er gitt skjenkebevilling.

Hvor enig eller uenig er du i dette forbudet?

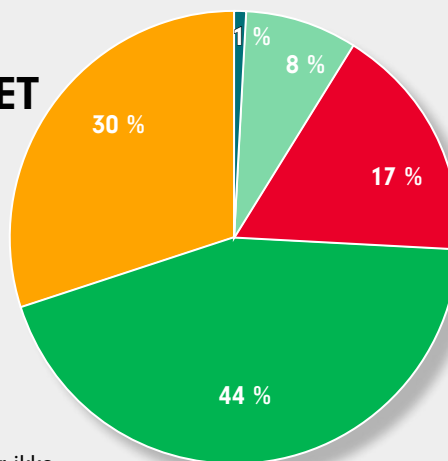
- Helt enig
- Ganske enig
- Verken eller/ Vet ikke
- Ganske uenig
- Helt uenig

44 % HAR LATT VÆRE Å DRIKKE I PARKEN PÅ GRUNN AV FORBUDET

SPØRSMÅL: Har du latt være å drikke alkohol på gate, torg, park, strand, ute ved skiløyper eller på annen offentlig plass fordi det ikke er lov?

- Ja
- Jeg drikker ikke alkohol
- Vet ikke/husker ikke
- Nei
- Nei, men det har heller ikke vært noe tema

STRATEGI FOR ØKT MEDLEMSENGASJEMENT

For en frivillig organisasjon som IOGT er evnen til å mobilisere frivillige og tilgang til frivillig engasjement et viktig aktivum.

I perioden har vi vedtatt en plan for økt medlemsengasjement. Målsetningen med denne er at:

- Vi skal engasjere flere mennesker til frivillig arbeid for å gjennomføre IOGTs samfunnsoppdrag
- En større andel av medlemmene skal inkluderes i IOGT-relatert/-initiert/-drevet aktivitet.
- En større del av de aktive i IOGT-tilknyttede aktiviteter skal bli medlemmer av organisasjonen.
- IOGT må legge til rette for et vel fungerende organisasjonsdemokrati og organisasjonsbygging.

I 2018 gjennomførte vi også en medlemsundersøkelse som blant annet tok sikte på å kartlegge medlemmenes motivasjon for å melde seg inn, potensialer for økt frivillig engasjement og kjennskap til organisasjonens virksomhet. Totalt var det 430 personer som svarte i undersøkelsen, som må sies å være et godt resultat. 189 av respondentene anser seg ikke som aktive i organisasjonen. Det utgjør knapt halvparten (44 prosent).

De foreløpige konklusjonene vi har trukket av medlemsundersøkelsen er:

- Av flere mulige alternative motivasjoner for å slutte seg til organisasjonen, er det "fordi IOGT gjør et viktig og nødvendig rusforebyggende arbeid" som scorer overlegent mest. Nesten to av tre (63 prosent) svarer at det er derfor de ble med i IOGT.
- Knapt halvparten (44 prosent) anser seg som "ikke aktive" i organisasjonen. Noe flere (68 prosent) angir at de i dag ikke bruker tid på organisasjonen i det hele tatt.
- De som har vært med mer enn ti år er betydelig mer aktive på alle aktivitetsnivåer enn de som er kommet til seinere. Det er også blant de som har vært med mer enn fem år størst potensial for økt framtidig aktivitet, men også blant de som har vært med kortere tid oppgir en av tre at de er åpne for å vurdere det.
- Det er utvilsomt en sammenheng mellom aktivitetsnivå og kjennskap til organisasjonen. De som er mest aktive er også de som har best kjennskap til IOGTs "merkevarer". Det kan komme av at økt kjennskap motiverer mer for aktiv deltakelse

– eller også at deltakelse i aktivitetene gir økt kjennskap til flere deler av organisasjonen.

- Om lag halvparten (52 prosent) av medlemmene oppgir at de ønsker å være medlemmer uten å delta aktivt. Det innebærer at det er et ikke uvesentlig potensial for økt aktivitet blant medlemmene. Den aktiviteten som det ser ut til å være lettest å trekke folk med på, er stand (hvit jul, verving og så videre) (20 prosent). En av seks kan tenke seg å ha et styreverv.

- Det er utvilsomt kjennskap til de ulike aktivitetene som skaper størst motivasjon for økt engasjement. Den tredelen av respondentene som har best kjennskap til flest "merkevarer" er tre ganger så villige til økt aktivitet som den tredelen med minst kjennskap.

- Det ser ut til å være størst potensial for framtidig aktivitet blant de under 40 år. Det at virksomheten er i tråd med IOGTs formål (samfunnsoppdraget) synes å være viktigst for flest. Andre hensyn som mange ser ut til å være viktig er at det er sosialt, at de får gjøre ting de er flinke til og at de får nødvendig opplæring.

- Lettere å snakke med barna

Davis Aguim, prosjektleder for Sterk&Klar Intro.

Intro ble startet opp som en videreutvikling av Sterk&Klar, men hvor vi så behov for noen endringer når vi henvendte oss til innvandrerforeldre på Introduksjonsprogrammet.

- Foreldre forteller etter våre treff at det vil bli lettere å gå i dialog med barna sine, nå som de har fått mer kunnskap om norsk alkoholkultur, oppdragelse og integrering, sier prosjektleder David Aguim. - Det er et viktig budskap fra oss at heller ikke norskfødte foreldre ønsker at barna deres skal bruke rusmidler, og at den norske ruskulturen ikke er like liberal som den kan se ut som med første øyekast.

Flere lever i ulike virkeligheter

Minoritetsungdommer drikker mindre enn sine jevnaldrende, samtidig som det kan være stor forskjell på den virkeligheten

som de lever i og som deres foreldre er i. Fafo-rapporten "Migrasjon, foreldreskap og sosial kontroll" som kom i 2019 forteller at mange foreldre opplever at de ikke forstår det samfunnet og de utfordringene som møter barna deres i Norge, samtidig som deres måte å utøve foreldreskap på - som gjerne er kollektivt forankret i slektskap og felles verdier, og der fysisk avstraffelse kan ha en sentral plass - ikke er tilgjengelig eller mulig i Norge.

Resultatet er manglende sosial kontroll, som i verste fall kan føre til rus, problematferd, kriminalitet og skolefratfall.

Både overdreven sosial kontroll og mangel på kontroll kan være et problem når foreldrene ikke klarer å sette grenser for barna sine. Barna får en veilederrolle for foreldrene og kan samtidig bruke sitt informasjonsovertak om det norske samfunnet til å undergrave autoritetsrelasjonene i familien.

I 2017 og 2018 har vi hatt møter i 25 kommuner med opplegget. I tillegg har vi hatt møter med ulike innvandrerorganisasjoner for å innlede et nærmere samarbeid fremover.

VIL SKAPE POSITIVT FOKUS PÅ BESTEFORELDREROLLEN

IOGT har mange medlemmer i besteforeldre-generasjonen. I perioden har vi stilt spørsmålet om hvilken rolle besteforeldre kan ha i forebyggingsarbeidet.

Tidligere leder i IOGT, og selv bestemor, Hanne Gade Ringdal er en av de som har arrangert møte i Trondheim. - Vår ambisjon har vært å skape et positivt fokus på besteforeldrerollen, forteller hun. - Selv om foreldrene er de viktigste rollemodellene i barna sine liv, så viser forskning også at involverte og tilstedeværende besteforeldre i stor grad også er i posisjon til å ha betydning, både når det gjelder påvirkning av verdier og av holdninger.

Den sosiale bankkontoen

Prosjektet sin faglige rådgiver, seniorrådgiver Arne Klyve ved Bergensklinikkene

mener man som besteforeldre må investere i det han kaller "den sosiale bankkontoen", som besteforeldre og barnebarn disponerer sammen. Samtidig må man ikke glemme at foreldregenerasjonen fungerer som en såkalt "generasjonsbro" i denne sammenhengen. Det er med andre ord foreldrene som fungerer som tilretteleggere for forholdet besteforeldre og barnebarn imellom. I perioden har det blitt arrangert Klar for barnebarn-foredrag rundt om i landet. Besteforeldre i Larvik, Tønsberg, Tromsø, Bergen, Trondheim og Bodø har hørt Klyve snakke blant annet om hva man kan gjøre for å være en god rollemodell.

Besteforeldre er forbilder.

- VIKTIG Å VÆRE PÅ DE GLOBALE ARENAENE

Sammen med FORUT og IOGT International spiller IOGT en rolle i det internasjonale arbeidet.

- Det er viktig å være tilstede på de globale arenaene sier generalsekretær i IOGT, Hanne Cecilie Widnes. - Forkjemperne for legalisering av narkotika og alkoholindustrien har mange støttespillere og store økonomiske ressurser. Derfor er det så bra at FORUT er aktive og at IOGT International har et godt forhold til Verdens helseorganisasjon. IOGT-I har vært med på å utvikle SAFER, som er et initiativ i regi av Verdens helseorganisasjon for å redusere alkoholrelaterte dødsfall og skader. Det er en pakke som nasjonale myndigheter kan bruke og som er bygget rundt WHO anbefalinger for å forebygge alkoholskader

Deltok på CND

IOGT i Norge er også aktive i arbeidet i det globale arbeidet mot legalisering av narkotika. På det årlige FN-møtet CND (Commission on Narcotic Drugs) i 2018 ble metoden bak Sterk&klar presentert av prosjektleder Mirjeta Emini. Salen var full og flere måtte stå. - Veldig gøy å få vist hva Sterk&Klar jobber med, og hvor mye vi får til, kommenterte Emini. Generalsekretær Hanne Cecilie Widnes hadde også et av innleggene i plenumsdiskusjonen.

På samme møte ble også rapporten "People's Voice. The roar of the silent majority" lansert. - Med rapporten vil vi gi en stemme til den store majoriteten som ikke blir hørt. De som ikke ønsker mer cannabisbruk, som vil ha rusfrie lokalmiljøer og de som er uskyldige ofre for andres bruk av narkotika, sier Dag Endal, ansatt i FORUT og talsperson i Drug Policy Future.

President i IOGT International Kristina Sperkova med det synlige beviset på at Verdens Helseorganisasjon har opprettet et offisielt samarbeid med organisasjonen.

Drug Policy Futures

Drug Policy Futures er en paraplyorganisasjon der blant annet IOGT International og FORUT (IOGTs bistandsorganisasjon) er med. De jobber for å være en motvekt til den globale legaliseringsbevegelsen. Rapporten tar for seg hva som har skjedd

Dag Endal fra FORUT og Drug Policy Future lanserte rapport om den internasjonale narkotikapolitikken.

i den internasjonale narkotikapolitikken de siste ti årene, status for dagens narkotikadebatt og den peker på utfordringer og løsninger for de neste ti årene. Den er forfattet av Kristina Sperkova som er president i IOGT International.

Widnes sitter også som styremedlem i IOGT International etter å ha blitt gjenvalgt på organisasjonens landsmøte i Sigtuna i september 2018.

Generalsekretær Hanne Cecilie Widnes ble gjenvalgt som styremedlem i IOGT International i 2018. Her med resten av styret og ansatte i organisasjonen.